

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inzerati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Plaša Straža

Nedelnice političen list za slovensko ljudstvo

28 številka.

MARIBOR, dan 10 marca 1926

LETNIK II.

Mala antanta napoti Italiji.

Mala antanta je bila zasnovana kot začetek srednjeevropske državne zveze, do katere bo časoma itak moralo priti. Precej časa je imela v Mali antanti prvo besedo Čehoslovaška. Pozneje sta si jo želeli dobiti tudi Jugoslavija in Rumunija. Danes pa je položaj tak, da moramo reči: Male antante ni več, obstoja le na papirju.

Da svoje trditve podpremo, je treba pač pogledati uspehe — Male antante, ki so bili mimoidoči. Prav ničesar trajnega ni ustvarila. In zdaj opazujemo lahko, kako gredo posamezne države Male antante vsaka svojo pot. Čehoslovaška je v preteklih dneh sklenila carinsko pogodbo z Avstrijo, Jugoslavija se je pogodila z Italijo, Rumunska pa koleba in še sedanjí režim, ki je usmerjen proti vmešanju velesil, posebno Italije v delokrog Male antante. Za enkrat je ta režim še zmagal.

Dejstvo je, da je Mala antanta posebno Italiji — napoti. Kajti Italija ima edina Balkan, kamor lahko raztegne svojo protektorsko oblast. Zato so tako dosledno vklepali Jugoslavijo od pogodbe do pogodbe. Tudi sedanjí obisk Ninčičev nam potrjuje to mnenje.

S tem je Mala antanta že precej zrahlana in nimajo več tako svečanih in pogostih zborovanj kot nekdanj. Pa Italija s tem še ni dosegla tega, kar ima v načrtu, da bo ona — zapovedovala, manjše države na Balkanu pa poslušale. Zato se je zdaj spravila nad Rumunijo. Tam je pred kratkim bil namreč prepir, v katerem se je prestolonaslednik odpovedal prestolu, pozneje pa zopet preklical. Fašistični listi zdaj povdarjajo, da je bil ta spor le viden izbruh nasprotstva med Bratianujem, ki je zoper Italijo in prestolonaslednikom Karlom, ki je za Italijo. Zmagal je Bratianu in Karl je kapituliral. V tem oziru je Bratianu bolj dalekoviden kot naši diplomatje, ki so se navezali na Italijo brez vsakih protikoncesij. Saj isti dan skoro, ko je Ninčič tam po Rimu hodil, so prepovedali — pouk v osnovnih šolah slovenske Primorske v materinskem jeziku.

Cim bi se Jugoslavija ustalila, uredila svoje notranje razmere, prenehala s svojo diletantsko finančno politiko, bi lahko postala najvplivnejša dežela na jugu Srednje Evrope. Tako pa se bo dala polnoma ločiti od drugih, navezana na Italijo pa bo odrinjena ravno po njej od — Jadranskega morja. Tu bi bilo dobro, da bi naši radikali bili res toliko narodno in državno edinstveni, da bi se zavedali: k SHS spada preje Trst kot pa Solun.

Rusija in Jugoslavija

Pred vojno sta bila Rusija in bivša srbska kraljevina v najtesnejših zvezah. Ta nekdanja zveza je tudi ustvarila ono razpoloženje v naši državi, ko je takoj dala domač kotiček ruskim beguncem, celo Vranglovcem, ki jih je naša država dolgo časa tudi gmočno podpirala. Pozneje pa se je ono razpoloženje počasi zmanjševalo. Tudi niso več podpirali beguncev iz Rusije, tako radodarnostjo kot ob začetku. S tem smo se že blizali onemu stališču, ki so ga zavzemale ostale evropske države, da nas notranji boj v Rusiji pravzaprav ne briga toliko, kolikor smo si domišljevali.

Večjo pozornost in hrup je dvignila nova zveza Jugoslavije z Rusijo, ki je bila le idejna, pravzaprav pa le zvijača. To je bilo Radičevovo potovanje v Rusijo. Tedaj se je znova staro razpoloženje proti Rusiji obnovilo. Vsak je lahko spoznal, da pri nas še ne bo tako kmalu konec teh apatij proti Rusiji. Večkrat se je sicer slišalo tu in tam: odnošaji med Jugoslavijo in Rusijo, a prav jasne besede nismo slišali ne tu, ne tam.

Zdaj je povedal svoje mnenje o teh odnošajih g. Rakovski, sovjetski poslanik v Parizu. Rekel je:

»Kar nas zadeva, smo vedno želeli rednih odnošajev z Jugoslavijo. Znano nam je tudi, da je isto želel ves narod v Jugoslaviji. Meseca decembra leta 1925 smo prejeli vest iz neke večje države, ki je že z nami v državnopravnih odnošajih, da bo kmalu tudi Jugoslavija stopila v ta krog. Takrat se je v tej zadevi posvetovala jugoslovanska vlada z angleško.«

Mala antanta tudi v vprašanju priznanja Rusije in vstopa v zveze z njo ni edina. Tako poročajo zadnje vesti, da Čehoslovaška resno misli na »postavitev te zveze. Jugoslavija pa plava v — negotovosti, kaj naj stori. Kot izrecno slovanska država bo smatrala to zadevo kot svojo narodno vprašanje.

Politične beležke.

K političnemu položaju. V političnih krogih se zadnje dni govori zelo veliko o reviziji volilnega zakona. Spodbuda za to revizijo se pripisuje radikalom, ki bi radi s pomočjo fašistovskega — novega volilnega reda se povzpeli pri prihodnjih volitvah do absolutne večine v državi. Vesti o reviziji volilnega reda so zadele na različne komentarje. — Proračunska razprava

poteka normalnim potom in bo do konca tega meseca končana. Po zaključitvi budžetne debate zna priti do krize. Mnogo se govori po Beogradu o Pašičevi avdijenci pri kralju. Avdijenca je bila v torek in jej pripisujejo veliko važnost. Govori se, da se je na tej dolgi avdijenci razpravljalo največ o naših zunanje-političnih problemih na podlagi poročil, katera je poslal iz inozemstva zunanji minister Ninčič. Govori se, da stojimo neposredno pred novo pogodbo z Italijo, ki bi naj bila nekaka dopolnitev rimskega pakta. Takoj po zaključitvi zasedanja Zveze narodov se je podal Ninčič v Rim k Mussoliniju, kjer bo sestavljen in podpisan tekst te pogodbe. V tej novi pogodbi bo predvsem označeno razmerje Jugoslavije do Italije in obratno v slučaju priklonitve Avstrije k Nemčiji. — Na sejah ministrskega sveta se največ govori o amandmanih, ki bodo unešeni v proračun. Skupna svota teh amandmanov znaša 810 milijonov dinarjev. Končno veljavno se bo sklepalo o teh amandmanih, ko se povrne gospod finančni minister. — Minister Stjepan Radič in radikal Simonović sta se zopet spravila. Radi Radičevih govorov v Bosni in Dalmaciji je grozil Simonović z ostavko, a te dni se je pomiril in spravil z gostobesednim Radičem.

Naši poslanci v proračunski razpravi v narodni skupščini. Ta teden se v parlamentu razpravlja o proračunu raznih ministrstev. Kot govorniki so določeni, da govorijo proti slabemu gospodarstvu sedanje vlade in sicer: pri ministrstvu za zunanje zadeve dr. Hohnjec, za finance V. Pušenjak, za železnice Žebot, za pošto Škoberne, za kmetijstvo Falež, za agrarno reformo Veselj, za vojaštvo Bedjanič, za socialno politiko dr. Gosar, za izenačenje zakonov Šiftar. Poslanci dr. A. Korošec, dr. Hodžar in Klekl so že govorili. Dočim so poslanci SLS vedno na svojem mestu in javno nastopajo proti krivicam, ki se godijo Slovincem, pa je Pivka, Žerjava, Puclja in Kelemينو malokedaj videti v narodni skupščini.

Finančni minister Stojadinović se je povrnil iz tujine. Takoj je poročal o svojih uspehih oz. neuspehih Pašiču, nakar je bil poklican h kralju. Njegove prve izjave, ki jih je dal javnosti, so pomirljive. Finančni minister sicer poroča, da trenutno ni dosegel uspehov, da pa so se povsod začeli dogovarjati in da se bodo dogovori nadaljevali. Izjavil je, da je pa dosegel povišanje kredita naše države tako v Ameriki kakor na Anglaškem. Obveznice Blairovega posojila, ki so na vrednosti že precej padle, so se zopet dvignile na 93% vrednosti, kar je dobro znamenje, da nam Amerika zaupa. Na vprašanje, kaj je resnice na Radičevi izjavi o njegovi veliki izgubi pri kartanju v Parizu, je mirno odgovoril, da ni igral, zato ni ničesar dobil in ničesar izgubil. Ko bo podal svoje poročilo v skupščini, bo mogoče bolj jasno, kot so te prve vesti, vržene v javnost za pomirjenje nenaklonjenosti proti finančnemu ministru.

Nedeljsko Pribičevičevo zborovanje. Zadnje nedeljo je zboroval Pribičevič v Belem Manastiru pri Osijeku. Pribičevič je bil namenjen v Manastir že v soboto zvečer, da bi se udeležil proslave dobrovoljcev, a se je bal spopada med samostojnimi demokrati in radikali. Radi strahu za varnost svoje lastne kože se je pripeljal Pribičevič na avtomobilu v nedeljo na kraj zborovanja. Vodjo samostojnih demokratov je spremljalo nekaj orjunašev in par seljskih Ličarov. Kakor hitro se je pojavil Svetozar na govorniškem odru, so se čuli glasni klici: »Živijo Pašič!« Skupina radikalov je začela živčati na posebne piščalke. Nastalo je prerekanje, prerivanje in hrup. Moralo je nastopiti orožništvo, ki je potegnilo kordon med demokrati in radikali. Po nastopu Pribičevičevih prijateljev-žandarjev je šle lahko g. Svetozar razvijal SDS program in govoril o političnem položaju. Za njim je še govoril Bošković, vsebino Pribičevičevega in Boškovičevega govora je tolmačil v nemškem jeziku Paleček. Ob priliki zborovanja je eden od orjunašev lopnil po glavi s palico in ga lahko ranil. V nedeljo zvečer je krenila policajdemokratska gospoda iz Manastira v Beograd.

Po svetu.

Zborovanje Zveze narodov — preloženo. Zveza narodov zboruje. Vendar je takoj ob začetku zborovanja nastopil zastoj deloma zaradi padca francoske vlade, deloma zaradi nastopa španske vlade, deloma zaradi težkoč, ki jih je treba še odstraniti, da tudi Nemčija vstopi v Zvezo narodov. Te ovire pa, tako se splošno pričakuje, bodo v nekaj dnevih odstranjene. Briand se gotovo povrne s pooblastilom v nekaj dnevih. Španska bo svojo grožnjo, da izstopi iz Zveze narodov, umaknila, če doseže ali če tudi ne doseže takoj sedaj svoj sedež v Zvezi narodov. Udala se bo najbrže kot se je udala Poljska, da se o tem razpravlja pri jesenskem zasedanju. Da se pripravi sprejem Nemčije v Zvezo narodov, je izvoljen poseben odbor, kateremu predseduje Chamberlain. Prvi razgovori so že bili prav prijazni, vendar brez pozitivnih uspehov.

Sestanek Društva narodov. Dne 8. t. m. se je otvorilo v Ženevi izvanredno zasedanje Društva narodov. Zastopanih je 48 držav. Glavni namen konference je skleniti

sprejem Nemčije v Zvezo in določiti število novih članov v svetu Zveze narodov. Pozna se vpliv nenadne francoske vladne krize. Briand sedaj ni več mogočni ministrski pred sednik Francije, ampak samo njen delegat in to se bo pri poteku konference močno poznalo. Vprašanje vstopa Nemčije v Zvezo je samo formalno ter bo rešeno na eni prihodnjih sej. Mnogo razpravljanja pa bo še povzročilo vprašanje razširjenja Sveta zveze narodov. Predstavniki velesil, ki so podpisale locarnski pakt, so se sestali v por deljek k posvetovanju; v nekaterih spornih točkah so se sporazumeli, tako da je zlasti vprašanje razširjenja Sveta Zveze narodov rešeno. V svet Zveze narodov bo sprejeta zaenkrat samo Nemčija, dočim se sprejem drugih držav odloži.

Kriza francoske vlade. Predsednik francoske republike Doumergue je pričel s posvetovanji z raznimi politiki, da sondira teren za sestavo novega kabineta. Med politiki, katere je povzval k sebi, sta vzbujala zlasti pozornost Briand in Herriot, ker se računa, da bo eden izmed obeh poverjen s sestavo nove vlade. Briand ostane vseeno na vladi, če prevzame ministrsko predsedstvo Herriot, in sicer kot zunanji minister.

Zanimivosti.

337 let ječe. V Beogradu je te dni končal proces proti 17 razbojnikom iz Vračara. Vsi skupaj so obsojeni na 337 let ječe in 54 let policijskega nadzorstva. Največ let je dobil Borivoj Palačić, ki je obsojen na 54 let, dočim znaša najnižja kazen 5 let ječe in 2 leti policijskega nadzorstva. Tako visoke kazni se naložijo v naši državi samo v Srbiji, kjer se obsodi zločinca za vsak zločin posebej na nekaj let ječe in potem se skupna kazen sešteje.

26 smrtnih obsodb v Sofiji. Pred sofijskim sodiščem se je dne 8. t. m. končal velik političen proces, s katerim je režim zopet enkrat obračunal z zemljoradniki. Obtoženo je bilo celokupno vodstvo zemljoradniške stranke, ki se nahaja deloma še v Bolgariji, deloma v emigraciji. Po zakonu o zaščiti države je bilo 26 obtožencev obsojenih na smrt, med njimi bivši ministri Obov, Atanasov, Stojanov, Janev in Pavlov, bivši poslanik v Beogradu Kosta Todorov in voditelj komunistov Kolarov in Genev. Večina od obsojenih se nahaja v inozemstvu ter bo tako ušla bolgarskim krvnikom.

Slabe knjige. V Madridu sta dva španska pisatelja I. Caballero in Alfred Rebana bila obsojena v zapor in za 11 let oropana vseh državljanskih pravic, ker sta izdala knjige z nemoralno vsebino. Tako je prav!

Dobra knjiga. Večkratni morilec Čič, ki je bil pri letošnji poroti v Mariboru obsojen na vešala, je izjavil: Sedaj po smrtni obsodbi sem dobil v roke knjigo: »Pamet in vera.« Ta knjiga me je prepričala, da je Bog in večno življenje. Sklenil sem, da se pripravim na večnost in si olajšam vest! — Dajte pravočasno dobro knjigo ljudem in bo manj smrtnih obsodb.

Kako se zabavajo ameriški zdravniki. V Ameriki si marsikaj izmislijo. Tako poročajo listi, da je v Newyoriku šest zdravnikov se odločilo s pomočjo mikrofona poslušati trkanje srca na smrt obsojenih. Ti obsojenci bodo umorjeni s strupenimi plini. Zdravniki bodo istočasno z njimi v celici, le da bodo imeli plinove maske.

Oljnata reka. Nemški listi poročajo o zanimivem odkritju na pobočju Kordilijer v državi Ecuador v Juž. Ameriki. Tamkaj naseljeni Nemci iščejo petrolejske vrelce. Dvema mladima raziskovalcema se je posrečilo v gorovju odkriti celo reko, katero tvori neke vrste olje, precej različno od petrolejske nafte. Dva raziskovalca, ki sta skušala odkriti izvor tajinstvene reke, je pri tem zadela smrt. Tekočino, ki teče po strugi kakor voda, so poslali v Berlin, kjer je kemični inštitut ugotovil, da predstavlja olje sirovino velike vrednosti. V Ecuadorju se je takoj osnovala posebna družba, ki namerava te vrelce olja izkoristiti ter napeljati 500 km dolge cevi preko pogorja And v pristanišče Tumaco ob Tihem Oceanu.

Iz Slovenije.

Gospodje župani in občinski odborniki! Začetkom februarja smo Vas v posebnem pismu pozvali, da pristopite vsi k Županski zvezi, ki je bila ustanovljena januarja t. l. na sijajnih zborovanjih v Mariboru in v Celju. Mnogo županov, občinskih svetovalcev in odbornikov je že poslalo pristopnice in članarino po 5 din. Vedno večja pa je nevarnost, ki grozi svobodi in samostojnosti naših občin. Župani in občinski odborniki, Vam hočejo vzeti vso veljavo in besedo v oni celici, v kateri ste doslej, kot ob občanov svobodno izvoljeni, odločali. Vašim občinam pretijo z valpeti v obliki državnih občinskih tajnikov, vas župane hočejo napraviti za hlapce vsakokratne vlade. Županil Vi ste poklicani, da se postavite v bran za dobro Vam izročeni občin in Vaših občanarjev! Zato se strnite vsi kot en moč v organizacijo Županske zveze, v kateri boste organizirani branili tisočletne pravice in svoboščine Vaših občin! — Poleg obrambe občinske avtonomije hoče naša novoustanovljena Županska zveza v Mariboru

županom ter občinskim svetovalcem in odbornikom tudi omogočiti pouk v vseh občinskih zadevah. Zato izdaja skupno z župansko zvezo v Ljubljani glasilo »Občinska uprava« in prireja županske tečaje. Ustanovila si je v ta namen tudi že lastno tajništvo, kjer dobijo župani pojasnila in nasvete v občinskih zadevah. Seveda bo moglo to tajništvo poslovati le, ako ga boste župani in občinski odborniki podprli in vzdrževali s polnoštevilnim pristopom in članarino. Naj ne bo med Vami nobenega, ki bi ne bil član strokovne organizacije voditeljev slovenske občine: županske zveze v Mariboru. — Gospode župane, občinske svetovalce in odbornike opozarjamo, da se v vseh občinskih zadevah, kjer potrebujejo kakoga pojasnila, obračajo na tajništvo županske zveze v Mariboru, Aleksandrova cesta 6 (Zadružna gospodarska banka).

»Mohorjeva družba« naznanja vsem, da je podaljšala rok nabiranja članov za 14 dni, do praznika sv. Jožefa. Torej je še čas! Delajmo!

Učitelji med seboj. Kakor smo že poročali o deklaraciji in njenih posledicah, vemo danes za nov položaj: Jelenec je prekladal svojo ostavko, odstavil urednika »Učiteljskega« in v koliko se mu bo posrečilo, bomo že poročali. Ljubljana je že nastopila proti njemu. Pri nas v Mariboru čakajo, kaj bo, kaj bo! Nimajo korajže, da bi rekli besedo!

Vinski sejem v St. Ilju v Slov. goricah bo največji, kar jih je bilo zadnja leta na Slov. Štajerskem. Kakor znano, se vrši v St. Ilju v Slov. goricah 22. in 23. t. m. velik vinski sejem. Ta sejem bo eden največjih, kar jih je bilo prirejenih na Slov. Štajerskem po prevratu. Dosedaj je razstavljenih 370 vrst najfinjših vin iz Slovenskih goric. Samo Svečinci so poslali na razstavo 100 vrst. Cene vinom bodo od 6 D naprej. Dne 22. in 23. t. m. bosta vozila iz Maribora v St. Ilj dva posebna vlakla, ki bosta odhajala iz mariborskega glavnega kolodvora takoj po 10. uri predpoldne.

Finančna kontrola — preveč goreča. Na Remšniku imamo 10 mož finančne kontrole. Torej smo dovolj zavarovani proti tihotapstvu. Pretekli petek ponoči je bil v neki hišici na Breznem vrhu porod. Da so imeli tedaj luč, je pač popolnoma razumljivo. Kar naenkrat se znajde pred oknom financer. Gospodar ga gre svariti, naj ne plaši v tem trenutku otrok in žene; ta pa kar odide po drugega financerja, potem pa oba vdereta v hišico in revidirata. Pritožba v tej zadevi bo razjasnila namen tega postopanja, surovost financerjev v tem slučaju se bo najbrž dokazala.

Po nesreči se obstrelil. V nedeljo se je peljal na vozu znani veleposesnik v Framu g. Černe. Ker je imel seboj večjo svoto denarja, je vtaknil v žep tudi samokres. Pri odskakanju voza se je revolver sprožil v žepu in krogla je g. Černeta občutno ranila v stegno in po nogi.

Po Slov. Štajerskem znani mož umrl. V Slovenjgradcu je umrl g. Avguštin Günther, ravnatelj slovenjgraške okrajne hranilnice, bivši načelnik okrajnega zastopa, svečar itd. Blagopokojni je bil znan po celem Slov. Štajerskem, poznal ga je gotovo vsak starejši duhovnik Lavantinske škofije. Pogreb se bo vršil v četrtek, 11. marca ob 16. uri. Ostani mu ohranjen dober spomin!

Miklošičev spomenik v Ljutomeru. Eden največjih učenjakov, kar jih je rodila slovenska mati, je ne-

dvomno dr. Fran Miklošič. A razen nekaj ulic, ki so po njem imenovane, nima nobenega spomenika. V Radomerščaku pri Ljutomeru se stoji njegova rojstna hiša, a kmalu ne bo nihče vedel, komu je tekla zibelj v tej hiši. V krogih ljubljanske univerze se je sprožila misel, da se postavi vsaj spominska plošča na njegovo rojstno hišo. Ljutomerski rojaki so se pa odločili, da se mu bo obenem v Ljutomeru na Cerkevem trgu, v bližini hiše, v kateri je preživel svoja otroška leta, ker so se mu starši preselili semkaj, postavi vsaj skromen spomenik. Večji spomenik se prepušča beli Ljubljani. Da se to izvrši, se je sestavil poseben odbor, v katerem imajo zastopnike: ljubljanska univerza, Zgodovinsko društvo v Mariboru, poglavarstvo ljutomerskega sreza in trška občina ljutomerska. Ta odbor se obrača na vse rojake, ki vedo, kaj pomenja ime Miklošič, da z radovoljnimi prispevki pomorejo postaviti Miklošiču spominsko ploščo in spomenik v trgu Ljutomer. Oboje bi se imelo odkriti še letošnje poletje. Stroški bi znašali okrog 25.000 Din., katera svota se bo pač dala zbrati brez velikih težav. Prispevki naj se pošiljajo na županstvo v Ljutomeru ali na Zgodovinsko društvo v Mariboru, kakor je komu bolj priročno. Z zahvalo se sprejme tudi najmanjše darilo. Častiti spomin svoji velikih kulturnih delavcev je naša dolžnost, je pa tudi v tem velika pobuda za mladino, da posnema vzore velikih mož. — Odbor za postavitev Miklošičevega spomenika v Ljutomeru.

Drzen vlom v Ptuj. Veliko razburjenje je povzročil v Ptuj dne 8. t. m. nenavaden drzen vlom, katerega so izvršili po vseh pravilih mednarodnih strokovnih vlomilcev neznani storilci v blagajno okrajnega sodišča. Vlom se jim je deloma ponesrečil, ker so navrtali le blagajno sodišča, v kateri so našli samo 20.000 din., dočim je bil sigurno namen, vlomiti tudi v blagajno davčnega urada, ki se nahaja v prvem nadstropju istega poslopja, ter je vsebovala okrog 100.000 din. v denarju ter velikanske svote v vrednostnih papirjih. Pregnali so vlomilce še pravočasno policijski stražniki, ki so opazili, da so glavna vrata okrajnega sodišča samo priprta. Lopovi so pobegnili skozi okno ter pustili v sobi najmodnejše vlomilsko orodje, spravljeno v elegantni usnjati kaseti. Policija je pričela takoj z energično preiskavo, katere vodi g. policijski nadsvetnik Kerševan iz Maribora.

Roparski napad v Makolah. V Makolah pri Poljčanah se je dogodil v noči od 8. na 9. t. m. roparski napad, koga žrtev bi skoro bila postala bogata posestnica gospa Mesarič. Napad je izvršil kovač Koradžija, zadal je ženi več ran, vendar se ji je posrečilo otresti se napadalca ter poklicati pomoč. Ljudje so napadalca prijeli ter ga izročili orožnikom.

Priporočljiv obrtnik: Prejeli smo iz St. Ilja pri Velenju: Tudi v našo tiho dolinico je prišel glas o obrtni nadaljevalni šoli v Velenju, kar nas je razveselilo, ker nam je v Velenje najbolj priročno dajati sinove v uk, ni nas pa razveselilo, da so nekateri proti veronauku na tej šoli. Od obrtnikov je neki najbolj nasproten temu čevljar Kuranda, seveda ker je socialista. Smo pa že mi bolj napredni, ko imamo na naši kmetijski nadaljevalni šoli, ki zelo dobro deluje, po dvakrat na teden veronauk in smo s tem zelo zadovoljni gospodarji in naši ter ponkovski fantje. Vsak je lahko kakoršnega prepričanja hoče biti, a da tako

káže mržnjo proti veri, ni lepo, ne koristno za obrtnika. Kdo pa naj daje k takim mojstrom svoje otroke učiti!

Središče ob Dravi. Po sporedu in pripravah sodeč, bo 4. telovadna akademija tukajšnje orlovske mladine ena najlepših prireditev v letošnji sezoni. Na sporedu so med številnimi drugimi vajami tudi krasne simbolične vaje članic »Oj Doberdob« in »Vera, upanje, ljubezen«. Gojenke nas bodo kratkočasile z »Kosovo gostijo« in »Peričkami«, a naraščaj nam pokaže »Orlovstvo« v vajah. Člani nastopajo v šestih izbranih točkah. Sodeluje tudi društveni tam buraški zbor. Zato vsi, ki hočete imeti prijeten večer, v nedeljo, dne 14. t. m. v Društveni dom. Bog živi!

Smrt vrliga mladeniča. V Podčetrtku je umrl dne 4. marca komaj 24 let stari mladenič Karl Plevnik, sin posestnika Plevnika v Podčetrtku. Bil je vsestransko vzor mladeniča. Pogreb se je vršil ob obilni udeležbi domačinov 6. marca.

Padel 18 metrov globoko in obležal mrtev. V Hudi jami pri Laškem se je zgodila 8. marca ta le nesreča: Rudar Dominik Vezovišek je nekaj popravil pri starem jarku, ki je globok 18 metrov. Rudar je že bil bolj star, ni bil privezan pri delu, spodrsnilo mu je, padel je v jarek in obležal pri priči mrtev. Zapušča ženo in otroka.

Zakurjeni gašper povzročil ogenj. V Rečici pri Laškem je nastal požar pri posestniku Ivanu Vode. Vzrok ognja je bil preveč zakurjeni gašper, iz katerega niso bile dobro izpeljane cevi v dimnik. Zgorole je poslopje z vsemi pridelki vred. Gasiti skoro ni bilo mogoče radi močnega vetra.

Starodavne izkopine v Ljubljani. Pri kopanju temelja za neko stavbo so našli delavci v majhni globini n. celo vrsto raznih starih predmetov, ki izvirajo najbrž še iz hunske dobe. Za izkopine se je zanimalo vodstvo muzeja ter bo nadzorovalo nadaljno izkopavanje.

Krošnjarenje. Glede na točko 8. »odločbe o krošnjarenju« z dne 7. novembra 1925 Ur. l. št. 36-8, opozarjamo vse krošnjarje na teritoriju mariborske oblasti, ki še niso pustili revidirati krošnjarskih dovolil, da se v to svrhu nemudoma zglase pri bližnjem sreskem poglavarju.

Za evharistični kongres v Čikagi bodo morali prirediti ogromne prostore za zborovanja in manifestacije. Vse to bo stalo na desetisoče dolarjev in vendar bodo po shodu morali vse podreti. Za slovenske katoliške in evharistične shode bodo v prihodnje vsi taki stroški odpadli, ker bo že sezidan Orlovski Stadion, največji spomenik slovenskega katoliškega prosvetnega dela. — Vsak katoliški Slovenec lahko prispeva z nekaj opekami s tem, da kupi srečko orlovskega Stadiona. Stane 10 D.

Dnevne novice.

400 D dividende na vsako polnplačano delnico Narodne banke v SHS je določil njen zadnji občni zbor. Ta zadnji občni zbor je bil pa tudi v tem zanimiv, da so delničarji precej kritikovali delo naše Narodne banke. Nekateri so celo morali nastopiti zoper izrabljanje Narodne banke potom njenih nastavljenec, ki delujejo v raznih privatnih bankah. Te privatne banke prejemajo

Načrt o pospeševanju privatne gradbene podjetnosti.

Stanovanjsko budo v Mariboru vedno bolj čutimo. Vedno več družin se znajde na cesti in nikjer ne najdejo novega stanovanja. Tako so se mogli dogoditi žalostni slučaj, da so družine stanovale po hlevih in raznih luknjah, ki ne bi bile primerne niti za živalski stan, kamoli za stanovanje ljudi.

V našem mestu se je dosedaj še vrlo malo storilo, da se stanovanjska beda omili. Novih stavb je malo in še te je po večini zgradila mestna občina, ki je na zadnji seji dne 2. marca zopet oddala dela za zgradbo nove stanovanjske hiše v Smetanovi ulici, kjer bo na jesen na razpolago 25 novih stanovanj. Privatna gradbena akcija je dosedaj popolnoma počivala.

Razne stavbene zadruge so sicer skušale organizirati privatni kapital, predvsem kapital malih ljudi, toda vkljub večletnemu njihovem delovanju ne vidimo vidnega uspeha. Niso si znale pridobiti onega zaupanja pri občinstvu, ki je predpogoj vsakega uspeha. V sled majhnega števila članov si niso mogle pridobiti tudi potrebnega kredita, ki je potreben za take akcije.

Mariborski občinski svet je uvidel nujnost gradbene akcije, ter je zato na svoji seji dne 9. februarja 1926 izvolil poseben gradbeni odsek, katerega tvorijo poleg članov občinskega sveta zastopniki hišnih posestnikov in stanovanjskih najemnikov. Odsek se je sestel dne 23. februarja 1926 k seji, na kateri je razmotrival o gradbeni akciji, katero bo treba podvzeti. Na seji je mariborski župan gospod dr. Leskovar sprožil sledeči načrt v pospeševanje privatne gradbene akcije:

Da se olajša stanovanjska beda, je mestna občina Maribor pripravljena onim, ki si žele zgraditi novo hišo, ali ki si žele neodpovedljivega stanovanja v novi hiši, imenovati jih na kratko: interesi — to omogočiti na sledeči način:

Mestna občina da zgraditi za interese po načrtu, za katerega se je odločil interesent in kateri mora odgovorjati splošnim gradbenim predpisom za ceno, ki se doseže potom ofertalne konkurence, hišo, ali pa stanovanje v novi hiši na občinskem svetu, ako izpolni interesent sledeče pogoje:

Vsak interesent se pravnomočno zaveže, da bo vrnil mestni občini gradbene stroške, vstevši znižano kupnino za stavbni prostor v mesečnih obrokih.

Višina mesečnih obrokov je odvisna od volje interese, vendar pa mora znašati najmanjše sledeče zneske:

Predno se začne z gradnjo hiše, mora biti vplačanih ena desetina ali 10% vseh preračunanih gradbenih stroš-

kov. Ta obrok se vplača ali na enkrat, ali pa v mesečnih obrokih, ki morajo znašati vsaj po 100 D. Čim tako vplačani mesečni obroki dosežejo 10% vseh gradbenih stroškov, mora občina začeti z zidanjem, ter isto nadaljevati s strokovno dopustno in v naših krajih običajno hitrostjo. Med zidavo se plačujejo mesečni prispevki naprej, in sicer mesečno najmanj po 100 D.

Kakor hitro je hiša dovršena in je dano uporabno dovoljenje, ima interesent do hiše, oziroma do stanovanja vse one pravice, ki so združene s pravnim pojmom užitka hiše oziroma stanovanja — ius fruendi utendi salve rerum substantia — in to vse tako dolgo, dokler s svojimi vplačili ni v zamudi.

Z izdajanjem uporabnega dovoljenja se mesečni prispevki zvišajo na oni minimum, ki je po preračunih potreben, da se s temi prispevki krijejo obresti od ostanka gradbenih stroškov in da se glavica amortizira tekom 15 let. Pri tem bo občina zaračunala najnižjo obrestno mero, po kateri sama dobi na razpolago denar za stavbene svrhe. Kakor hitro so vplačani vsi gradbeni stroški, postane interesent lastnik hiše, oziroma solastnik hiše z neomejeno pravico do svojega stanovanja, ter mu mora mestna občina izročiti za prepis lastniške pravice v zemlji-knjižni knjigi potrebno listino.

2. Vplačila interesentov za gradbene stroške prevzame mestna občina, katera izstavi interesentu za to posebno knjigo, v katero se uradno potrdi vsa vplačila.

3. Predno se začne z zgradbo, se vpiše v knjigo cela pogodba. Iz knjižice mora biti razvidna višina celega dolga, vplačila in neplačan ostanek. Lastnik knjižice lahko prenese svoje pravice do hiše, ozir, do stanovanja s pravnimi opravili med živimi kakor tudi za slučaj in v slučaju smrti na druge osebe. Prenos med živimi se more izvršiti le na osebe, ki so pristojne v Maribor, ali pa že vsaj tri leta stalno bivajo v Mariboru.

Posledice zamude v plačilu pogojenih prispevkov so:

a) Ako interesent izostane nad eno leto na dolgu s vplačili, predno se je začela graditi zanj hiša — torej predno so vplačila dosegla 10% vseh stroškov, zapadejo vplačana vplačila v korist splošnemu fondu. V upoštevanja vrednih slučajih lahko občina na prošnjo interesenta sklepe, da se mu vplačila vrnejo, toda brez obresti.

b) Ako se je z gradnjo hiše že začelo, potem izgubi interesent pravico do hiše, oziroma stanovanja, kakor tudi do vselitve v hišo. Z vplačanimi zneski se obravnava kakor pod a).

c) Ako se je interesent že vselil v hišo, oziroma v stanovanje, potem izgubi pravico do uporabe hiše oziroma stanovanja po veljavnih zakonitih predpisih o najemnih pogodbah po našem o. d. z., pri čemur se smatra, da je plačevati prispevke, ki tu nadomeščajo najemnino mesečno v naprej. Vplačani zneski zapadejo kakor pod točko a) Ob-

čina ima pa v slučajih b) in c) tudi pravico zahtevati izpolnitev pogodbe in je od nje odvisno, katere pravice se poslužuje. Državne davke in avtonomne doklade, razven občinskih, plača občina, a jih mora povrniti interesent.

O tem predlogu se je dalje časa razpravljalo in sta oba zastopnika društva stanovanjskih najemnikov izjavila, da edino le tak predlog garancije, da bi se v doglednem času začelo z zgradbo stanovanjskih hiš s privatnim kapitalom, dočim nobena zadruga ne bi imela potrebne avtoritete.

Gospod župan je zagovarjal svoj načrt takole:

Ze večkrat se je naglašalo, da občina ne more na svoje stroške zgraditi več stanovanjskih hiš, ampak, da mora dati inicijativo zasebnikom. Takrat se je mislilo, da bi se to doseglo potom zadruge. Ako se prečita zadrugi zakon, se vidi, da je nemogoče zasigurati v zadrugi občini tak vpliv, kakor je potreben, če se hoče preprečiti, da bi z denarjem, katerega bi naj navsezadnje vendarle preskrbela mestna občina bodisi direktno, bodisi z jamstvom za posojilo, opravljali faktorji, ki so od občine popolnoma neodvisni in katerih tudi občina ne bi mogla niti nastavit, niti kontrolirati, in pri kateri bi manjkala občini vsaka dejanska inicijativa.

Tudi se število zadrugarjev nikakor ne da stalno določiti in bi se lahko pripetilo, da bi zadruga pač postavila nekaj stanovanjskih hiš, pri katerih bi si lastnino pridržala in jih dala v najem raznim strankam po znižani najemini, katera nikakor ne bi zadostovala, da bi se krilo posojilo, za katero je dala občina garancijo. Tudi vrednost teh hiš ne bi zadoščala za kritje posojila. Razven tega bi še prišli razni upravni stroški zadruge, trebala bi imeti ves aparat za izvršitev svojih nalog, tako, da bi velik del dohodkov zahteval sam ta aparat. Prišli bi torej po drugi poti do tega, kar je občina v principu že pri zadnji debati odklonila, namreč, da bi na svoje stroške zidala še nadalje stanovanjske hiše.

Pri vsem tem bi taka zadruga ne imela nikdar oneg zaupanja, ki ga mora imeti, ako noče biti že v naprej mrtvo rojeno dete, kar dokazujejo že sedanje stavbne zadruge v Mariboru.

Po mojem načrtu pa bi se prevladalo breme popolnoma na interese. Občina bi jim omogočila zidavo hiš s tem, da z lastnim denarjem hiše takoj postavi, kakor hitro da interesent dovoljno garancijo, da občina ne bo preveč trpe-la. Da bi se ta garancija še bolj dosegla, bi se lahko zahtevala, da mora interesent vplačati 15 odstotkov vseh preračunanih stroškov, vstevši kupnino za prostor, predno se začne zidati.

Nadalje bi imel interesent to dobroto, da bi občina 15 let (dokler se glavica ne amortizira), opustila tako občinsko doklado na državni davek, kakor tudi gostaščino,

velika posojila pri Narodni banki po 6%, same pa jih potem dajejo po 20% in višje. Tako seveda Narodna banka premalo podpira industrijo s cenim kapitalom. Po končanih kritikah je zbor vzel poročilo uprave na znanje in ga odobril.

Orjunaši na krvavem poslu. Zadnjo nedeljo proti jutru se je dogradil v zagrebski kavarni slučaj, ki nam zopet kaže v krvavi luči orjunaško kulturo. Skupina zagrebskih umetnikov je posetila prirediteljskega Sokola in prišla na povratku v Gledališko kavarno. Med temi umetniki se je nahajal književnik Avgust Cesarec. Kmalu za to prvo skupino so stopili v kavarno orjunaši pod vodstvom Berislava Andjelinovića. Andjelinovič je znan pretepač, ki je bil že zaprt radi uboja, a se je zadeva pod PP zatašala. Ko je zagledal Cesarec vodjo orjunašev, se je spomnil na pokolj orjuna, ki ga je uprizorila med trboveljskimi rudarji in na druge zločine ter zaklical: »Škandal, da hodijo okrog nemoteno ubijalci!« Na ta klic se je zagnal Andjelinovič v Cesareca in ga težko ranil na očesu. Le duševni prisotnosti in razsodnosti okolice se je zahvaliti, da ta spopad ni končal s smrtno žrtvijo. Prijatelji so odnesli Cesareca k zdravniku, ki mu je nudil prvo pomoč.

Zagrebska kriminalna senzacija. Zagrebska policija se peča zadnje dni z zagonetnim slučajem. Na policiji se je javila 30 letna branjevka Ana Jerković, ter izpovedala, da sta skušala oba brata Preisinger, od katerih je eden njen ljubimec, že dvakrat umoriti. Skušala sta jo prvič zadaviti, nato pa sta jo polila s petrolejem in zažgala. Slučajno si je rešila življenje. Obtožila pa je oba treh težkih zločinov in sicer dveh roparskih umorov in enega ropa, katere sta brata Preisinger izvršila že pred leti. Ona je za zločine vedela, toda ni si upala izdati iz strahu pred nasilnim ljubimcem. Brata Preisinger sta umorila in oropala neko Amerikanko iz Podravja. Odvezla sta ji 50 dolarjev, zločin se je zgodil leta 1924. Istega leta sta umorila in oropala v Zagrebu neko vdovo. Policija je prišla na to prijavo oba brata, ki sta se aretaciji z vsemi silami upirala. V zaporu sta deloma že priznala krivdo.

Zagreb proti dragemu mesu. Zagreb je središče trgovine z živino in mesom. Od tu se izvažajo na tisoče vagonov mesa letno v inozemstvo. Kljub temu je v Zagrebu meso v maloprodaji najdražje. Zagrebčani že dolgo časa bijejo hud boj z domačimi mesarji, toda dosedaj brez uspeha. V mestu se je pričela zato propaganda za uvoz — zmrznjenega argentinskega mesa, ki bi kljub velikim transportnim stroškom prišlo za 6—10 din. ceneje, kot domače. Veselili so se že, da bodo vendar pritisnili vsemogočne mesarje, toda država jim je veselje zagrenila z visoko carino, s katero je onemogočila uvoz argentinskega mesa.

Velik vihar v Dalmaciji, o katerem smo že poročali, je napravil izredno veliko škodo. Ne samo, da je na suhem odkrival strehe, podiral drevesa, drogove električne, brzozjavne in brzogovorilne napeljave, je po-

zahtevala bi samo plačilo vodarine in event. kanalskih pristojbin.

Ker bi lahko s svojim deležem interesov prosto razpolagal, ga tudi določba, da v gotovih slučajih plačilo zapade v korist fondu, ne bi preveč obremenilo, in to tem manj, ker je tudi določeno, da se mu lahko v upoštevanja vrednih slučajih vplačilo vrne.

Določba, katere omejuje prenos na v občini Maribor pristojne osebe, ali na osebe, ki že tam vsaj tri leta bivajo, je bila potrebna, da ne bi kako novo industrijsko podjetje pokupilo dotične pravice od posameznih interesentov. V upoštevanja vrednih slučajih bode itak mestna občina tudi od te določbe dovolila izjeme.

Ta načrt bi se naj izvršil tako, da bi dobil stavbeni urad nalog, da parcelira za sedaj dvojno zemljišče v namenjene svrhe, eno zemljišče naj bi bilo na desnem bregu Drave, drugo pa na levem bregu Drave; obenem naj bi izdelal gotove tipe hiš, ki bi prišle za zidavo v poštev. Ker ima mestna občina v knjigovodstvu in stavbenem uradu itak že potreben aparat, bi odpadli vsi stroški, ki bi jih morala za take stavbe plačevati zadruga.

Za uresničenje tega načrta bi bilo potreba določiti najvišjo svoto, morda 2.000.000 D, v okvirju katere bi se z delom pričelo! Ta svota bi se pozneje lahko zvišala, ako bi se pokazala potreba.

To in ono o mariborskem gledališču v luči mariborskega o pazovalca.

Pod zaglavjem »To in ono o mariborskem gledališču« priobčil je »Slovenec« dne 8. januarja t. l. članek o našem gledališču, ki je zbudil pri nas splošno pozornost, kajti vendar enkrat se je nekdo dotaknil te kočljive zadeve in je posvetil vsaj deloma z lučjo resnice v temne razmere našega Talijanskega hrama. Polemika, ki naj razkrija nedostatke našega gledališča, je že neobhodno potrebna, nad vse zdrava in tvori morda prvi korak k razčiščenju sedanjega morečega ozračja.

Pri nas obstoji namreč že nekaj sezon sem skupina gotovih, v gledališkem življu malo izkušenih oseb, ki si lasti v vprašanih gledališču prvo in zadnjo besedo. Zato si je ta skupina zagotovila naklonjenost nekaterih časnikov, da poročajo o gledaliških razmerah tako, kakor se nji zdi in zljubi. Ta poročila pa omenjena skupina oznanjuje in označuje kot glas gledališke publike. O, kako zelo se motijo ti ljudje! Mnenje občinstva o naših gledaliških razmerah je v resnici čisto, čisto drugačno! Pravična kritika torej ni nikak »samomor«, pač pa je vse hvaleča, nedostatke zamolčeča in olepšujoča kritika prava pogibelj gledališča.

sebo škodo napravil v pristaniščih. Male ladjice in čolničke je vse razlhal. Potopil je en parnik in več ladij. Osobje na razbitih ladjah si je komaj rešilo golo življenje. — Enako hudo je divjal vihar okrog Sinja. Tam je prevrgel 4 vozove vozečega vlaka, ki jih je s tira prislomil na breg ob tiru. Lokomotiva je ostala na tiru. V vlaku je bilo do 70 ljudi ki so seveda bili vsi preplašeni. Pri nezgodi je bilo več lahko, le dva težko ranjena. Zahvaliti se je mirnosti vlakovodje, ki je pravočasno vlak zaustavil. Nekaj kilometrov dalje — pa bi šel celi vlak z odprtega brega v prepad.

Nevihla prevrnila vlak. Ozkotirno železnico Sinj—Split je zadela nenavadna nesreča. Strašna nevihta, ki je razsajala dne 7. t. m., je prevrnila osební vlak med postajama Klis—Vranjic. Vihar je treščil vagonc čez nasip in samo lokomotiva je ostala na tiru. K sreči je bilo v vlaku le malo potnikov, ki so vsi srečno prestali katastrofo ter odnesli večinoma zdravo kožo. Na omenjeni progi pridejo vlaki večkrat v nevarnost vsled viharjev, ki so zelo pogosti in siloviti. Obstoj posebna naredba železniškega ministrstva, da vlaki ne smejo voziti, kakor hitro doseže vihar hitrost 80 km. Na postaji Vranjic je poseben aparat za merjenje jakosti vetra. Ker je pa vihar potrgal brzozjavne žice ob progi, niso mogli pravočasno ustaviti vlaka in tako je prišlo do nesreče.

Borza (Avala). Maribor, dne 9. marca 1926. Zürich, zaključni: Beograd 9.165, Paris 18.87, London 25.24½, Newyork 519.50, Milano 20.84, Praga 15.385, Wien 73, Budapest 0.00728, Berlin 123.70, Brüssel 23.60, Madrid 73.25, Amsterdam 208.35, Varšava 68.50, Bukarest 2.1, Sofija 3.75, Atena 7.40. — Zagreb, devize: Paris 207 do 209, London iz. 276.02 do 277.22, č. 275.80 do 277, Newyork č. 56.65 do 56.95, Wien iz. 8.01 do 8.05, č. 7.99 do 8.03, Praga iz. 168.15 do 169.15, č. 168 do 169, Berlin iz. 1353 do 1357, Milano iz. 227.57 do 228.77, č. 227.525 do 228.725, Zürich iz. 1093.28 do 1097.28, č. 1092.75 do 1096.75.

Iz Maribora.

14. prosvetni večer Prosvetne zveze v Mariboru v petek, dne 12. t. m., ob osmih zvečer, v dvorani Zadrugne gospodarske banke bo zopet izredno zanimiv. Predaval bo g. dr. Jehart o Jeruzalemu in svetih krajih. Predavanje pojasnjuje nad 60 skioptičnih slik. Nihče naj ne zamudi tega zanimivega predavanja!

Radikalni voditelji v Mariboru. Torej za radičevci in demokrati pridejo zdaj radikali. Prišel bo Laza Marković in menda tudi Velizar Janković. Maribor bo imel svojo — politično senzacijo, a položaj bo tudi pri tretjem naskoku ostal kot je bil. Maribor namreč dobro ve, kako ga »ljubijo« ti-le snubači.

Omladinska prireditel. Katoliška Omladina priredi v nedeljo, dne 14. t. m., ob 7. uri zvečer, v društveni dvorani gledališko predstavo »Vedeževalka«. Med odmori na

Ako bi hoteli navesti vse nedostatke našega kulturnega hrama, morali bi nam prepustiti kar eno celo številko cenjenega Vašega lista, vsled česar se omejujemo samo na nekatere.

Kadar šibki voz našega gledališča zadene ob kako skalo ali zabrede v kako močvirje, takrat ima naša uprava v opravičbo teh nezdoljivih izgovorov in pride tudi z napovedjo »pomlajenja« gledališča, ne oziraje se pri tem ne malo na to, da se s tem žalijo starejše, zaslužne moči. Ni ji pa še doslej prišlo na misel, da bi si predložila vprašanje, če in v kolikoli je tudi ona sama na mestu. Ker sama ne pride do spoznanja, treba ji je torej reči, da ni kos svoji nalogi. Uprava naj bo strokovnjaška, ki temeljito pozna psiho igralca, zna z njim postopati, pridobiti si njegovo zaupanje in spoštovanje; ona naj stremi za tem, da dvigne ugled gledališča in njegovih članov in razume ne-lahko umetnost, pridobiti si o pravem času z razpoložljivimi sredstvi dobrih moči. Uprava imej za svojo težko in odgovorno službo zadosti daru objektivnosti in energije na pravem mestu, kar baš pri sedanjih pogrešamo, ker je le že prevečkrat stala pod vplivom oseb, ki so nedostojanje gornjih lastnosti znale obrniti v svoje namene. Skrb uprave naj se razteza na vse člane jednako in ona naj dobro razločuje vestne in marljive člane od površnih in nemarnih. Žal se je v zadnjih sezonah v našem gledališču med člani močno razpaslo hinavstvo in licemerstvo, vsled česar tipijo najbolj oni, ki se nočejo hliniti.

Radi dosedanje nezadostne subvencije se nahaja naše gledališče takorekoč v permanentni krizi, dolgovi je več kot preveč in je seveda treba štediti, kar se da. Vendar pa se to štedenje pri nas čisto napačno izvaja. Po čemu pa še draga gostovanja takoj ob početku sezone, ne izvzemši onih g. in ge. M? Goste naj se pozivlja še le v pozni sezoni, ko že pojema zanimanje za gledališče, dotlej pa naj igrajo in pojejo domači igralci in pevci, ki morajo imeti seveda vse potrebne zmožnosti. Ali misli uprava, da s tem kaj prištedi, ako nastavi v operi in opereti manj sposobne moči in je potem prisiljena, prirediteljski celotni sezoni različna draga gostovanja? Angažira naj se spreten in sposoben kapelnik s pošteno plačo, ki bo opravil v eni uri več, kakor pa nezadostno plačan začetnik v petih urah.

Pri tem štedenju je naša drama, dasi kvalitativno presega opero in opereto, močno zapostavljena, ker stroški za opreme razkošnih operet ne dopuščajo, da bi se mogla drama uveljaviti in razmahniti.

Kljub vsem finančnim težkočam pa se ni nikdar štedilo pri opremanju različnih operet in pri toaletah igralcev.

Naše gledališče je narodna ustanova in mora kot taka nuditi pred vsem dovoljno kruha domačinom, ne pa uporabljati že itak pičlo odmerjeno subvencijo v honori-

stopi tamburaški zbor z novimi koncertnimi komadi. Vsi prijatelji društva in mladine se uljudno vabijo k obilni udeležbi. — Odbor.

Tatica v stolnici v Mariboru prijeta. V torek, dne 9. t. m., popoldne je v stolnici v Mariboru cerkovnik zalotil tatico, ko je ravno z največjo vnamo trgala obhajilni prt. Zadnji čas je bilo v stolnici že več takih prtov in podobnih reči vkradenih. Tatica je neka služkinja. Izročena je policiji.

Zidanje mestne stanovanjske hiše. Tvrda Nassim-beni, kateri je občina izročila graditev nove stanovanjske hiše, je že pričela z urejevanjem stavbišča v Smetanovi ulici in s kopanjem temeljev.

Zahvala. Umrla in pokopana je bila gospa Ana Vrabčič, soproga poštnega pomožnega sprevoznika Martina Vrabčič. Žaljujoči soproj se iskreno zahvaljuje ob priliki pogreba nezabne žene Osrednjemu društvu nižjih pošt in brzozjavnih uslužbencev za podporo in sploh vsem, ki so spremili rajno na njeni zadnji poti.

Opozarjamo na današnji oglas o otvoritvi gostilne »Korotan« (poprej Bernkopf) na Frankopanovi ulici števil. 17, o otvoritvenem koncertu dne 13. t. m., ter jo priporočamo cenjenemu občinstvu v obilen obisk.

Ribarsko društvo v Mariboru naznanja: Dne 24. marca t. l., ob 20. uri se vrši občni zbor v Gambrinovi dvorani s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo o delovanju. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Volitev predsednika, odbora in dveh rač. preglednikov. 5. Določitev članarine za leto 1926. 6. Slučajnosti. — Karl Pribil, predsednik, Ant. Novak, tajnik.

Francoski krožek. Redni občni zbor društva bo v petek, dne 19. marca, ob 18. uri v drugem nadstropju moškega učiteljskega s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo odbora. 2. Volitev novih odbornikov. 3. Slučajnosti. Ako ob določeni uri ni zbrano potrebno število članov, se bo vršil občni zbor po par. 12 društvenih pravil pol ure pozneje, ne glede na število navzočih. — Odbor prosi člane, da vplačajo do občnega zbora članarino za leto 1926 in pridobijo društvu novih članov. Članarino sprejema knjižničar v društveni čitalnici na državni gimnaziji ob sredah, od 17. do 19. ure.

LISTER

Mali svet naših očetov.

Roman treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro. Prevod iz italijansčine.

118

Nikdar ni še nihče čul tako bridke besede iz ust strica Petra. Mogoče vsled tega, mogoče vsled spoštovanja do strica, mogoče vsled Marijinega imena tako izgovorjenega, Luiza je bila premagana.

ranje režiserja, ki ne obvlada niti enega naših državnih jezikov, kakor je to v slučaju g. Kurta Bachmanna. Dasi ima naše gledališče 6 ali 7 režiserjev, vendar vsi ti v gotovih slučajih baje niso sposobni, da bi režirali kako opereto. Za to je usposobljen samo zgoraj omenjeni, ki je, mimogrede povedano, zastopnik neke inozemske zavarovalnice z lepimi dohodki in trd Nemec. Ta gospod prihaja že skozi par sezon režirat k nam gotove operete, katero delo opravi v taki naglici, da v opereti zaposleni igralci takrat nimajo časa niti jesti, za kar pa prejema masten honorar. Če ob takem času zaideš na oder, misliš, da si v Berlinu, kajti vse govori nemško. Kako se potem glasi naš mili jezik raz odra, si lahko predstavljate! Ali se ne smešimo, ko kličemo sedaj Nemce na pomoč? Ko bi morali na veselici ognjegascv le mimogrede nastopiti trije nemški igralci, o, koliko je bilo tu krika in vika! In vendar je bil to le zabavni večer in nikaka kulturna prireditel. Zato se nam zdi nepojmljivo, da je mogel par dni nato g. Kurt Bachmann nastopiti v »Grofici Marici« kot gost-režiser v našem kulturnem hramu. Našel se je celo slovenski kritik, ki je označil to režijo kot popoln triumf imenovane režiserja, med tem ko lahko rečemo, da tako slabo pripravljene predstave doslej še ni nudilo naše narodno gledališče. Kuliserija je bila pri premijeri in reprizi le na pol dogotovljena, vse je bilo slikano le za silo, igralci niso znali svojih vlog, nastopi so jim bili nejasni, vsled česar so nastale zakasnitve, sploh, najpriprostejši gledalec je imel utis, da tu nekaj ni v redu in predstava se je začela šele ob 9. uri zvečer! In to naj bi bil triumf režiserja? Morda pa je mislil dotični kritik na kozolce, ki jih mora preobračati neki igralec? — Kaj bi neki rekli naši učitelji, profesorji in pedagogi, ko bi se na slovenske osnovne in srednje šole sprejemali zopet nemški profesorji? Ali se res ne bomo nikdar otresli tujčeve pete? Neki tukajšnji listič je zadnjič napisal: »Cela vrsta naših umetnikov, na katere smo lahko ponosni, živi vse prej, kakor v sijajnih razmerah — podpirajmo najprej te!« Da, podpirajmo najprej te. Saj imamo dovolj prav zmožnih, pridnih in tudi iznajdljivih režiserjev.

Remedure pri našem gledališču so torej potrebne in koristne in te naj se izvrše čimprej, da se ne zamudi prilika, angažirati za prihodnjo sezono še pravočasno novih, dobrih moči.

V našem narodnem gledališču leži zakopan bogat zaklad, ki ga bo znala dvigniti in izrabiti samo uprava Nučičevih kvalitete. Ne recite, da nimamo sposobnih ljudi, ki bi znali s čarobno Mozesovo palico pričarati iz sedanjih izsušenih skal čvrst in bogat volec dohodkov!

Prihodnjič, g. urednik, pa še kaj. Dotlej pa se lepo na prejšnjem nebes povzdiguje in potaplja v morju venec, šopkov in triumfov!

Minér.

»Sla bom«, je rekla. »Toda ti moraš ostati tu.«
 »Na noben način«, je zadovoljno odgovoril stric.
 »Že trideset let nisem videl otokov. Porabil bom to priliko. In kdo ve, ali se ne bom javil h konjenici?«

»Ali res?« je vprašala Cija Luiza, ko je šel stric spat. »Ali hoče res tudi moj gospodar odpotovati? Dražga gospa, za božjo voljo, ne pustite ga!«

In pripovedovala ji je, da je pred dvema urama zaobračal oči in sklonil glavo na prsa. Nato si je opomogel, in se na njena skrbna vprašanja razjezil ter ugovarjal, da mu ni bilo slabo, temveč da je samo nekoliko zadremal. Luiza jo je stoje poslušala, z lučjo v roki in s steklenimi očmi. Njena pazljivost je bila razdeljena na besede, ki jih je slišala in na neko drugo zelo različno misel, zelo oddaljeno od strica, od hiše, od Valsolde.

II. poglavje.

Slovesno bobnanje.

Petindvajsetega februarja, na dan odhoda, je vstal stari Peter ob pol osmih in stopil k oknu. Gosta megla je visela nad svetlikajočim se jezerom ter zakrivala hribe. Videli sta se samo dve črni prog, ena na desni, ena na levi med jezerom in meglo. »Ojoj!« je zavzdihnil stric. Ni bil še napravljen, ko je vstopila Luiza in ga z ozirom na slabo vreme prosila, naj ostane doma, naj pusti, da odpotuje sama. Cija je bila v velikem strahu in je prosila Luizo, naj vztraja pri tem. Vedela je, da se ga je lotila dvajsetega huda omotica in da se je dvajsetega spovedal, ne da bi komu kaj omenil. Razjezil se je, morali so molčati in mu pustiti njegovo voljo. Ubogi stric, vedno je bil železnega zdravlja ter zelo bojazljiv, najmanjša stvar ga je razburila. A sedaj se mu ni zdelo prav, da bi odpotovala Luiza sama v takem duševnem razpoloženju. In žrtvoval se je zanjo. Oblekel se je; vrnil k oknu in zmagovalno poklical Luizo, ki je stala na vrtu.

»Dvigni glavo!« je rekel. »Poglej na Boglio!«

Tam gori, nad Orio se je prikazalo nad gorami skozi kadečo se meglo blede solnčno zlato in še višje gori jasno, prozorno nebo.

»Krasen dan!«

Luiza ni odgovorila in stari mož je vesel stopil na verando ter šel na teraso, da bi užival veličastni boj megle s solncem.

Ves vzhodni del jezera med Ca Rotta, zadnjo hišo S. Mamette na levi in med zalivom Doi na desni, je bil podoben neizmernemu, belemu morju. Ca Rotta se je videla šele samo kot prikazen. Pri zalivu Doi se je začela rahla črna, odkrita proga med svinčeno barvo jezera in med meglo. Polagoma je postajala ta megla modrikasta, medel svit se je razgrnil po nebu proti Osteni, na dnu vzhodnjega dela jezera so trepetale nove lučice, svež vetrček je prinesel rjavkaste proge in madeže. Solnčna obla se je prikazala in zopet zginita v vrtnčastih meglah nad Ostenom, naglo se je zvečala in zmagovalno zablščala. Megla se je razkropila v kosih in kosmičih na vse strani. Mnogi veliki in nagli megleni oblaki so šli mimo Orije, drugi so se zagnali na obrežje, največji se je razpršil proti daljnemu vzhodu. In tam se je za belo zaveso in iznad nje veličastno dvigalo v nebo pogorje Comskega jezera.

Stric Peter je poklical Luizo, da bi videla igro, zadnji sijajni prizor drame: zmage solca, beg megle, sijaj pogorja. Občudoval je kakor star oče, brez umetniške tenkočutnosti, toda z mladeniškim ognjem, z odkritosrčnim navdušenjem v glas, kot starček, ki je živel neomadeževano, ki ni zapravlil svežosti srca, ki si je ohranil neko neoskrunjeno domišljijo. »Poglej Luiza«, je vzkliknil, »ali se ti ne zdi, da moraš reči: »Čast bodi Očetu in Sinu in Svetemu Duhu!« Luiza ni odgovorila, hitro se je oddaljila, da ne bi videla onega belega obzidja tam onstran vrta, ki jo privlačuje s tako silo, z očitajočim in boleznim glasom. Bila je tam že ob šestih in je sedela eno uro na mokri travi v megli.

Stric je stal in opazoval na terasi prav do trenutka odhoda. Če bi bil bik domišljav pesnik, bi domneval, da mu želi Valsolda srečno pot s poslovilno igro, da se mu hoče pokazati tako lepa, kot je mogoče še nikdar ni videl. Toda take pesniške fantazije mu niso prišle na misel in končno gre na tako kratko pot! Namesto tega pa mu je stopila pred oči Marijina slika, misel, da jo vidi, kako se mu v teku zaleti pod noge, kako jo vzame na kolena in ji zapoje ono staro pesmico:

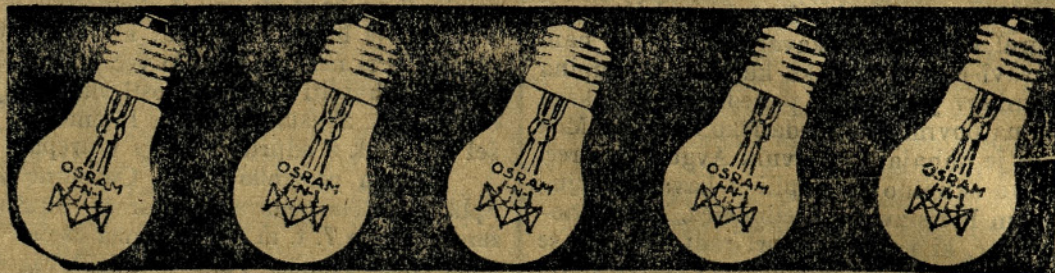
»Ombretta srdita

Z Mississipija.

»Dovolj!« je vzkliknil. »Čudovit prizor!« Cija ga je poklicala in počasi je šel proti vrtičku, kjer ga je čakala Luiza, pripravljena, da vstopi v čoln. »O tu sem«, je rekel, »in ko nas ne bo, pazite vi dobro, da ne bo padla hiša v vodo.«

Med vožnjo po jezeru Maggiore, z ladjo »San Bernardino« je bila Luiza ves čas v dvorani drugega razreda. Samo enkrat je šla ven, da bi pregovorila strica Petra, naj gre notri. Toda stric Peter, zavrt v svojo dolgo, sivo suknjo, se kljub mrzlemu zraku ni hotel ganiti s krova, kjer je mirno stal ter opazoval pogorje in kraje, ter se nekoliko razgovarjal z duhovnikom iz Locarna, z neko staro ženo iz Belgirate in z drugimi potniki drugega razreda. Luiza ga je morala pustiti ter je šla doli, ker je bila raje sama s svojimi mislimi. Čim bolj se je bližala Isoli Belli, toliko bolj je raslo v njej neko temno razburjenje, neko negotovo pričakovanje tolikih stvari: Kakšno bo srečanje s Francem? Kako se bo obnašal napram njej? Ali bo govoril z njo tako ka-

ova Osram

Enotna svetilka prihodnosti.

Opozarja se na novo obliko hruške!

kor stric Peter? Pisma so bila zelo prizanesljiva in nežna, toda kdo ne ve, da se drugače piše kot govori? Kako in kje bosta prebila večer? In potem ona druga stvar, pred katero jo je bilo že v mislih groza...? Vse te skrbi so vstajale druga za drugo, ter grozile, da dobe nadoblast, in se postavijo v nasprotje s sliko pokopališča v Orii, ki se je vsak trenutek pojavila, kot bi hotela dobiti svoje nazaj. Na postaji Cannero je zaslišala Luiza nad glavo hrup korakov, mnogo glasov in kričanja, ter je šla pogledat k stricu. Bili so vojaki, poklicani pod zastavo, ki so prišli do ladje z dvema velikima čolnoma. V drugih manjših čolnih so bile žene, otroci, starčki, ki so pozdravljali in jokali.

(Dalje prihodnjič.)

Glavna zaloga smodnika Maribor obvešča p. n. občinstvo in interese, da se od sedaj naprej v Mariboru, Razlagova ulica 11, dobe: smodnik, razstreljivo, vse vrste vžigalnih priprav in pirotehnični izdelki. 82

Gostilna „Korotan“

(prej Bernkopf) Frankopanova ulica 17, Maribor,

otvorjena!

Prvovrstna vina, vedno sveže pivo iz sodčka in v steklenicah, izborna kuhinja ob vsakem dnevnem času. Senčnat vrt in na novo urejeno kegljišče. V soboto, dne 13. t. m., otvoritveni koncert. — Priporoča se za obilen obisk stariim znancem in vsemu cenj. občinstvu — gostilničarka

Kristina Vollgruber, roj. Mikec.

DRAŽBA LOVA.

Lovska pravica krajevne občine Ščavnica se odda potom javne dražbe za dobo do 31. maja 1932 v zakup. Dražba se vrši v sredo, dne 5. maja 1926 ob 9. uri pri sreskem poglavarstvu v Mariboru levi breg, v sobi števil. 1, pritličje.

Sreski poglavar v Mariboru levi breg, dne 3. 3. 1926.

Dr. Ipavic s. r.

ZA POMLAD

od 1. marca 1926

reklamna prodaja

KARO čevljev

vseh vrst

z 10% popusta

garantirano neizpremenjena priznana najboljša kvaliteta

KARO

MARIBOR

Koroška cesta 19

OGLASNI IN REKLAMNI ZAVOD

Voršiča naslednik

Vinko Kovačič

Maribor, Slomškov trg 16.

sprejema oglase po originalnih časopisnih tarifah za vse tu- in inozemske časopise in revije.

Zahtevajte brezplačna pojasnila in reklamne načrte.

OGLASNI IN REKLAMNI ZAVOD

Divjak & Gustinčič

mehanična delavnica

Maribor, Tattenbachova ulica 14.

Sprejem vseh popravil za dvokolesa in motorna kolesa. — Vsa specialna dela, kakor: popravila šivalnih in pisalnih strojev, gramofonov in drugih specialno-preciznih strojev itd., izvršuje specialist proti garanciji. — Obisk tudi doma. Dopisnica zadostuje.

Prodajalna: za dvokolesa in njih sestavne dele, gumensko robno itd., Maribor, Glavni trg 17.

DRAŽBA LOVA.

Lovska pravica krajevne občine Žikarci se odda potom javne dražbe za dobo do 31. maja 1929 v zakup. Dražba se vrši v sredo, dne 5. maja 1926 ob 9. uri pri sreskem poglavarstvu v Mariboru levi breg, v sobi števil. 1, pritličje.

Sreski poglavar v Mariboru levi breg, dne 3. 3. 1926.

Dr. Ipavic s. r.

DRAŽBA LOVA.

Lovska pravica krajevne občine Selce se odda potom javne dražbe za dobo do 31. maja 1929 v zakup. Dražba se vrši v sredo, dne 5. maja 1926 ob 9. uri pri sreskem poglavarstvu v Mariboru levi breg, v sobi števil. 1, pritličje.

Sreski poglavar v Mariboru levi breg, dne 3. 3. 1926.

Dr. Ipavic s. r.

DRAŽBA LOVA.

Lovska pravica krajevne občine Na Ranci se odda potom javne dražbe za dobo do 31. maja 1932 v zakup. Dražba se vrši v sredo, dne 5. maja 1926 ob 9. uri pri sreskem poglavarstvu v Mariboru levi breg, v sobi števil. 1, pritličje.

Sreski poglavar v Mariboru levi breg, dne 3. 3. 1926.

Dr. Ipavic s. r.

DRAŽBA LOVA.

Lovska pravica krajevne občine Slatinski dol se odda potom javne dražbe za dobo do 31. maja 1932 v zakup. Dražba se vrši v sredo, dne 5. maja 1926 ob 9. uri pri sreskem poglavarstvu v Mariboru levi breg, v sobi števil. 1, pritličje.

Sreski poglavar v Mariboru levi breg, dne 3. 3. 1926.

Dr. Ipavic s. r.

DRAŽBA LOVA.

Lovska pravica krajevne občine Ceršak se odda potom javne dražbe za dobo do 31. maja 1932 v zakup. Dražba se vrši v sredo, dne 5. maja 1926 ob 9. uri pri sreskem poglavarstvu v Mariboru levi breg, v sobi števil. 1, pritličje.

Sreski poglavar v Mariboru levi breg, dne 3. 3. 1926.

Dr. Ipavic s. r.

DRAŽBA LOVA.

Lovska pravica krajevne občine Sladkivrh se odda potom javne dražbe za dobo do 31. maja 1932 v zakup. Dražba se vrši v sredo, dne 5. maja 1926 ob 9. uri pri sreskem poglavarstvu v Mariboru levi breg, v sobi števil. 1, pritličje.

Sreski poglavar v Mariboru levi breg, dne 3. 3. 1926.

Dr. Ipavic s. r.

DRAŽBA LOVA.

Lovska pravica krajevne občine Zg. Duplek se odda potom javne dražbe za dobo do 31. maja 1932 v zakup. Dražba se vrši v sredo, dne 5. maja 1926 ob 9. uri pri sreskem poglavarstvu v Mariboru levi breg, v sobi števil. 1, pritličje.

Sreski poglavar v Mariboru levi breg, dne 3. 3. 1926.

Dr. Ipavic s. r.

ARGUS je naš najboljši domači obveščevalni zavod. ARGUS ima v vseh mestih zanesljive poverljive. ARGUS daje obvestila o vsem, posebno pa o stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podvzetjih in zasebnih oseb. ARGUS-ove informacije so vedno točne, izčrpne in hitre. ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ulici 11, Beograd. ARGUS-ov telefon: 6-35, brzojavni naslov: Argus.